

Oponentský posudek bakalářské práce Hany Puldové *Gesta a mimika v různých kulturách*

Práce Hany Puldové se má podle titulu věnovat „gestům a mimice v různých kulturách“; zadání jí stanovuje postup jasně a přehledně, úkol však zároveň nabízí velký prostor pro vlastní přístup: navrhuje např. i sestavení korpusu pro další analýzu či vytipování témat vhodných k dalšímu zkoumání. Ze zadání však především vyplývá, že se má autorka soustředit nikoli na neverbální komunikaci jako takovou, ale na gesta a mimiku, a to z určitého, poměrně jasné daného hlediska: má analyzovat, jak je pojat výklad o kulturní podmíněnosti gest a mimiky v česky psané odborné literatuře a kterým jejích aspektům je věnována pozornost. (Připojen je seznam doporučené literatury.) To se však nestalo; v textu práce nenacházíme zdůvodnění, proč se tak nestalo, a v průběhu četby zjišťujeme, že se práce nenabízí ani žádnou „lepší“ či podobně vhodnou alternativu, ale právě naopak.

Práce je rozdělena (kromě úvodu, závěru a seznamu literatury) do dvou hlavních částí. Prvních dvacet stran je věnováno kontextu neverbální komunikace; hlavnímu tématu, tj. gestům a mimice, jsou však přiděleny pouze dvě stránky, navíc nestandardně vytištěné, takže mimice je věnováno celkem 17 řádků; o případné kulturní podmíněnosti gestikulace a mimiky se nepojednává ani slovem. V úvodním výkladu problematiky autorka nepostupuje logicky a na základě relevantní odborné literatury: kombinuje množství zdrojů a vcelku neodůvodněně parafrázuje tu ten, tu onen text, od *Psychologického slovníku* přes internetové vyhledávače až po popularizační příručky pro manažery apod.; jazykovědné práce jsou zastoupeny minimálně (takřka vůbec). Čekali bychom samozřejmě rozsáhlejší, podrobnější a fundovanější pojednání zejména o gestikulaci a mimice, např. s východiskem v *Encyklopedickém slovníku češtiny* nebo jiné relevantní publikaci (není jich málo a řada z nich byla uvedena právě v zadání bakalářské práce), nikoli s odkazem na Wikipedii. Bylo by potřeba pojednat např. o různých pojetích a klasifikacích jednotek spadajících do uvedených kategorií (gest a mimiky), o jejich funkcích, možných kritériích třídění apod., o jejich provázanosti s řečí, a samozřejmě zejména o jejich kulturní a podmíněnosti a rozrůzněnosti – rovněž s odkazem na relevantní lingvistickou literaturu (např. o jazykové relativitě, jazykovém obrazu světa apod.) Teprve pak by byla připravena půda pro to, aby se autorka věnovala svému specifickému úkolu.

Druhá část práce je snad ještě problematičtější. Podle zadání sice autorka shromáždila některé publikace, které se věnují neverbální komunikaci, ale nesoustředila se na to, **jak** se v nich o daném tématu pojednává, ale kolik prostoru je v nich neverbální komunikaci (tedy ne pouze gestům a mimice) věnováno: při tom z každé knihy parafrázuje příslušné pasáže (bez interpretace) a nakonec jednou větou víceméně subjektivně a velmi obecně množství informací hodnotí podle toho, zda v nich jsou „časté zmínky s příklady v jednotlivých kapitolách“ (s. 35), „malá zmínka na začátku knihy a část kapitoly obsahující několik příkladů“ (s. 36) apod.

Shromážděných publikací je celkem sedmnáct a autorka je dělí podle dvojího kritéria: na české a zahraniční (slovenskou práci zařazuje mezi české) a – poněkud problematicky – na teoreticky odborné a popularizační. Při tom je mezi teoreticky odborné publikace zařazena např. kniha J. Vymětala *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*, která evidentně, už podle titulu, teoretická není. Podobných příkladů by bylo možno uvést více, není přitom jasné, k čemu takovéto třídění pomáhá a co je jeho záměrem a smyslem; o zjednodušování celé problematiky nemluvě. Zadané téma vyžaduje diametrálně jiný přístup, než je samoúčelné škatulkování, vytváření tabulek a koláčových grafů, které mají znázornit, zda je v té či oné knize velké, střední či malé množství informací o tématu. Tyto vnější atributy odborné studie, zařazené na závěr práce, působí spíše jako parodie na současné módní trendy, ale na odbornosti práci rozhodně nepřidávají. Smysluplné závěry práce nemá, jak to ostatně plyne i z nevyhraněných či vágně postavených východisek.

Už bylo naznačeno, že autorka je bezradná v práci s odbornou literaturou, nedokáže posoudit vhodnost či relevantnost partií volených k citaci či reprodukci, kontextualizovat uváděné informace apod. Také její vyjadřování je velmi nepřesné a zjednodušující, často šroubované, neobratné; rozhodně nejde o kvalitní odborný styl. Pravopisné chyby v užším smyslu slova se však v práci prakticky nevyskytují.

Tento posudek bohužel není příznivý, a i v závěru musíme s lítostí konstatovat následující: autorka ignorovala (nebo nepochopila) původní zadání práce; předložený text navíc představuje velmi problematický pokus o zvládnutí žánru bakalářské práce. Kritéria předepsaná pro práce tohoto kvalifikačního stupně rozhodně nesplňuje, a k obhajobě ho tedy nedoporučuji.

Doc. PhDr. Irena Vaňková, CSc., Ph.D.

Ústav jazyků a komunikace neslyšících FF UK Praha